

INTERNATIONAL
CONFERENCES OF PRACTICE

RUSSIA

INTRODUCTION OF NEW INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION OF PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

INTERNATIONAL ONLINE CONFERENCE

WWW.INCOP.ORG

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings
INTERNATIONAL CONFERENCES OF PRACTICE

TIBBIY TA'LIM TALABALARIDA CHET TILI DISKURSIV KOMPETENTSIYANI RIVOJLANTIRISH.

Dadajonova Feruza Muhammadyusupovna
Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti doktoranti

DEVELOPMENT OF DISCURSIVE COMPETENCE OF A FOREIGN LANGUAGE IN STUDENTS OF MEDICAL EDUCATION.

Dadajonova Feruza Muhammadyusupovna
Doctoral student of Fergana Medical Institute of Public Health.

РАЗВИТИЕ ДИСКУРСИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ У СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ.

Дадажонова Феруза Мухаммадюсуповна
Докторант Ферганского медицинского института общественного здоровья

Annotatsiya: Kasbiy muloqot sharoitida chet tilining roli madaniyatlararo muloqot sharoitida ayniqsa dolzarb bo'lib qoladi va tibbiy ta'limda chet tili ta'limi rivojlanishining hozirgi tendentsiyalarini belgilaydi. Bu talabalarni tayyorlash mezonlarining o'zgarishi, chet tilini kasbga yo'naltirilgan o'rganish jarayonini optimallashtiradigan o'qitish shakllari va usullarini doimiy izlashda o'z ifodasini topadi. Ushbu ish tibbiy ta'limda olib boriladigan chet tili mashg'ulotlarida diskursiv kompetentsiyani rivojlantirish masalalarini ko'rib chiqadi. Tadqiqot ob'ekti-bu tibbiy ta'limda talabalarning chet tilidagi kasbiy muloqotni o'qitish jarayonida kommunikativ kompetentsiyaning muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida diskursiv kompetentsiyani shakllantirishning pedagogik holati.
Kalit so‘zlar: kasbiy muloqot, Diskursiv kompetensiya, lingvistik xususiyatlar, ekstralingvistik parametrlar, kommunikativ vaziyat, til vositalari.

Tibbiy ta'limda chet tilini o'qitishning asosiy amaliy maqsadi kasbiy muloqot sharoitida kommunikativ kompetentsiyani shakllantirish va yanada rivojlantirishdir. Kommunikativ kompetentsiya murakkab ilmiy tushuncha sifatida ko'p komponentli tarkibga ega. Uning eng muhim tarkibiy qismlaridan biri diskursiv kompetentsiya hisoblanadi. Diskursiv kompetensiya[1] deganda ko'p janrli nutq asarlari shaklida tematik o'zgaruvchan ma'lumotlarni tashkil etishning kommunikatsiyalarda amalga oshiriladigan qoidalari to'g'risidagi bilimlar tizimi tushuniladi, aksariyat hollarda ko'plab etnik-madaniy jamoalar uchun universaldir, shuningdek matnni qurish va talqin qilish ko'nikmalari tizimi.

[1] Azimov E. G., Tshukin A. N. Slovar metodicheskix terminov (teoriya i praktika prepodavaniya inostrannix Yazikov). Spb.: Zlatoust, 1999.

Shunga ko'ra, kasbiy diskursiv kompetentsiya-bu kasbiy faoliyatning predmeti va ijtimoiy mazmunini takrorlash mumkin bo'lgan nutq turlarini o'zlashtirish. Ushbu turdagi vakolat kasbiy kompetentsiyaning ajralmas va tarkibiy qismi bo'lib, kasbiy faoliyatni amalga oshirish jarayonida nutqni tahlil qilish, qurish va vaziyatni tushunish bilan bog'liq bo'lgan bilimlar, ko'nikmalar, shuningdek faoliyat usullarini qo'llash qobiliyatini anglatadi[2].

Ko'rib chiqilayotgan atama nutq tushunchasiga asoslangan – lingvistik xususiyatlar bilan bir qatorda muloqot holatini va muloqot ishtirokchilarining xususiyatlarini aks ettiruvchi ekstralingvistik parametrlarga ega bo'lgan nutq asaridir. Binobarin, bu tibbiy ta'limda chet tili darslarida o'zlashtirish ob'ekti bo'lgan nutqdir. Nutq turlari diskursiv kompetentsiyani shakllantirishga qaratilgan chet tilidagi muloqotni o'qitish mazmunining asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi.

Tibbiyot ta'lim muassasalarida chet tilini o'qitishning birinchi bosqichidan boshlab, diskursiv kompetentsiyani shakllantirishni ta'minlaydigan chet tili muloqotini o'qitish mazmunining o'ziga xos xususiyatlari nutqning psixologik, psixolingvistik va lingvistik xususiyatlari bilan belgilanadi. Tibbiy ta'lim talabalari tomonidan chet tilini o'zlashtirishning o'quv sharoitida diskursiv kompetentsiyani shakllantirish usullarini tanlash bir qator omillarni hisobga olishga asoslangan bo'lishi kerak[3]. Bularga talabaning ijtimoiy-psixologik suratining murakkab xususiyatlari kiradi; kommunikativ vaziyat turi (og'zaki/yozma aloqa, tayyorlangan/ tayyorgarsizlik nutq); kasbiy muloqotning haqiqiy holatlarini takrorlaydigan muayyan o'quv vaziyatlarida diskursiv strategiya va taktikalarni amalga oshirishning situatsion-shaxsiy xususiyatlari. Ijtimoiy dinamikada ko'rib chiqilgan diskursiv kompetentsiya talabalarning kasbiy faoliyatida zarur bo'lgan keyingi nutq xulq-atvori va muloqotiga o'ziga xos qo'llanma bo'lib xizmat qiladigan bilimlar yig'indisi sifatida qabul qilinadi.

Oliy tibbiyda ta'limda o'qitishning zamonaviy jarayoni-bu turli xil didaktik shakllar, usullar va vositalar to'plami bo'lib, ular yordamida kasbiy faoliyatning predmeti va ijtimoiy mazmunini takrorlash mumkin. Diskursiv kompetentsiyani shakllantirish ilmiy va amaliy ahamiyatga ega bo'lgan dolzarb lingvodidaktik va madaniy-pedagogik vazifadir. Ushbu muammoning nazariy va amaliy rivojlanishi kasbiy yo'naltirilgan matnlarni yaratish ko'nikmalarini shakllantirishga bevosita ta'sir ko'rsatadigan o'qitish usullarini aniqlashga va amaliy foydalanish jarayonida ularni takomillashtirish bo'yicha uslubiy tavsiyalar tayyorlashga qaratilgan.

Diskursiv kompetentsiyaning uning dinamikasidagi amaliy tavsifi lingvodidaktik maqsadlar bilan amalga oshiriladi va professional muloqot amaliyoti uchun og'zaki va yozma chet tilini ko'p qirrali o'qitishga yo'naltirilgan. Ushbu muammoni o'rganish talabaning tili, tafakkuri, xulq-atvori va madaniyati o'zaro ta'sirining to'liq rasmini yaratishga imkon beradi.

[2] Mushenko E. V., Mikaelian L. A. talabalarning chet tilidagi kasbiy kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish modeli ("xorijiy mintaqaviy tadqiqotlar" o'quv yo'nalishi) // Pedagogika. Nazariya va amaliyot masalalari. 2021. 6-jild
[3] Popov A. N. Kelajakdagi muhandisning kasbiy va kommunikativ madaniyatini shakllantirish vositasi sifatida o'quv nutqi:muallif. ... K. ped. Orenburg, 2017 yil

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings
INTERNATIONAL CONFERENCES OF PRACTICE

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings
INTERNATIONAL CONFERENCES OF PRACTICE

Muloqotning o'quv va kasbiy sohasidagi eng keng tarqalgan nutq turlari diskursiv kompetentsiyani shakllantirishga qaratilgan chet tilidagi muloqotni o'qitish mazmunining asosini tashkil etadi. Shunday qilib, nutqni o'rgatishdan oldin, o'quv maqsadlariga mos keladigan nutq turlarini tanlash kerak. Bundan tashqari, tanlov printsipi muayyan ta'lim muassasalari bitiruvchilari uchun odatiy bo'lgan aloqa sohalari va vaziyatlariga muvofiqligiga asoslanishi kerak[4].

Diskursiv kompetentsiyaga ega bo'lish uchun talabalarga kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan nutq turlari va kasbiy muloqot sohasining janrlari (annotatsiya, referat, tezislar, xabar, tarjimai hol, rasmiy xat, shaxsiy xat, ommaviy nutq asarlari – ilmiy ma'ruzalar, ma'ruzalar, xabarlar) o'rgatilishi kerak; ularning tarkibiy, kompozitsion va lingvistik xususiyatlari; yetarli til vositalaridan foydalangan holda nutqni tuzish usullari (mavzuni boshlash, tanishtirish, umumlashtirish, xulosalar, qo'shimcha, illyustratsiya, mavzuni o'zgartirish, nutqni davom ettirishga undash, nutqni yakunlash); turli xil kompozitsion va nutq shakllaridan foydalangan holda aniq va yashirin ma'lumotlarni to'g'ri ifodalash (xabar, tavsif, rivoyat, sharh, tushuntirish, tuzatish, tasdiqlash, rad etish va boshqalar); monologik va dialogik xarakterdagi chet tilidagi haqiqiy nutq xabarlarini quloq bilan idrok etishda, shuningdek yozma nutqning barcha kasbiy ahamiyatga ega turlarining asarlarini o'qiyotganda ma'nosini anglab olish; chet tilidagi og'zaki va yozma muloqotning diskursiv strategiyalariga kiradi.

Bir necha yillar davomida kasbiy chet tilini o'qitish jarayonini kuzatish shuni ko'rsatadiki, chet tilida diskursiv texnika asoslarini o'qitish sharoitida quyidagi asosiy bosqichlarga ajratiladi[5].

Birinchi bosqich axborot-tahliliy bosqichdir. Bu bosqich tanlangan mutaxassislikka muvofiq kasbiy muloqot sohasiga xizmat qiluvchi nutq turlari, janrlari va ularning ekstralingvistik (mos yozuvlar holati, aloqa ishtirokchilarining ijtimoiy-rol munosabatlari, kommunikativ maqsadlar, muloqotning fazoviy va vaqtinchalik chegaralari) va intralingvistik (nutqning formati va janri, uning kompozitsion va tarkibiy tashkiloti, leksik to'ldirish) xususiyatlari kiradi.

Ikkinchi bosqich - amaliyotni shakllantirish bosqichida diskursiv kompetentsiyaning barcha tarkibiy qismlari o'qitiladi, o'rganilayotgan nutq formatiga xos bo'lgan til vositalari va tuzilishini o'zlashtirish uchun turli xil mashqlar bajariladi. Ushbu bosqichda asosiy e'tibor matnning mantiqiy va semantik tuzilishini tushunish kabi matn bilan ishlashning tarkibiy qismlariga qaratiladi; matnning tarkibiy va kompozitsion qurilishi; muloqot maqsadiga muvofiq matnni qurish; taqdimot maqsadiga mos keladigan leksik va grammatik vositalardan foydalanish.

Uchinchi bosqich - bu umumlashtiruvchi-rivojlantiruvchi bosqich bo'lib, talabalar muloqot sharoitida harakat qilishni, belgilangan maqsadni ma'lum bir aloqa holati bilan o'zaro bog'lashni, tahlil asosida nutqning tegishli formatini tanlashni va uni haqiqiy

[4] Shchukin A. N. Chet tillarini o'qitish: nazariya va amaliyot. M.: Filomatis, 2004 Yil
[5] Aleshanova I. V., Frolova N. A. Universitetda chet tili darslarida diskursiv kompetentsiyani rivojlantirish / / zamonaviy tabiatshunoslikning yutuqlari. – 2014. – № 11-1. 92-94 b

muloqotni taqlid qiladigan sharoitlarda to'g'ri amalga oshirishni o'rganadilar. Yakuniy bosqichda o'quv jarayonini mazmunli to'ldirish shartli-aniq nutqiy vaziyatlarni modellashtiradigan faol ta'lim shakllariga asoslanadi.

Ikki tomonlama jarayon bo'lgan o'qitish sifati o'qituvchilar ishining didaktik mukammalligiga, shuningdek talabalarning motivatsion yo'nalishiga, ularning kognitiv kommunikativ faolligi darajasiga bog'liq. Faqat o'qituvchining yuqori ilmiy mazmuni va uslubiy mahoratining talabalarning bilim faoliyatini mohirona rag'batlantirish bilan kombinatsiyasi o'rganilayotgan materialni chuqur va doimiy ravishda o'zlashtirish uchun ishonchli asos yaratadi[6].

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, o'quv jarayonida olingan har qanday yangi xususiyat kasbiy fazilatlar shaxsiyat o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lishi kerak. Kasbiy aloqa vaziyatlarida diskursiv kompetentsiya - bu nutq tahlilini o'tkazish, kommunikativ vaziyatni nutqni modellashtirish strategiyasi bilan bog'lash, nutqning maqsadi va nutqning individual xususiyatlariga muvofiq nutqni tashkil qilish usulini tanlash uchun nutq va amaliy ko'nikmalar haqidagi lingvistik o'qitishning nazariy asoslari haqidagi bilimlarning kombinasiyasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azimov E. G., Tshukin A. N. Slovar metodicheskix terminov (teoriya i praktika prepodavaniya inostrannix Yazikov). Spb.: Zlatoust, 1999.
2. Mushenko E. V., Mikaelian L. A. talabalarning chet tilidagi kasbiy kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish modeli ("xorijiy mintaqaviy tadqiqotlar" o'quv yo'nalishi) // Pedagogika. Nazariya va amaliyot masalalari. 2021. 6-jild
3. Popov A. N. Kelajakdagi muhandisning kasbiy va kommunikativ madaniyatini shakllantirish vositasi sifatida o'quv nutqi:muallif. ... K. ped. Orenburg, 2017 yil
4. Shchukin A. N. Chet tillarini o'qitish: nazariya va amaliyot. M.: Filomatis, 2004 Yil
5. Aleshanova I. V., Frolova N. A. Universitetda chet tili darslarida diskursiv kompetentsiyani rivojlantirish / / zamonaviy tabiatshunoslikning yutuqlari. – 2014. – № 11-1. 92-94 b
6. Rubtsova A. V., Chicherina N. V., Yeremin yu.V. Zamonaviy oliy lingvistik ta'lim tizimida chet tilini o'qitishga samarali va diskursiv yondashuv. Qarang:: Politex-Press; Buyuk Pyotr Sankt-Peterburg politexnika universiteti, 2022.
7. Anvarov, A. (2024). THE PROCESS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN ADDITION TO COMBINING THE KNOWLEDGE OF SUBJECT ON THE BASIS OF COMMUNICATION. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, *3*(1), 389-395.
8. Uktamovich, A. A. (2023). DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL ABILITIES OF STUDENTS OF MEDICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS BY TEACHING

[6] Rubtsova A. V., Chicherina N. V., Yeremin yu.V. Zamonaviy oliy lingvistik ta'lim tizimida chet tilini o'qitishga samarali va diskursiv yondashuv. Qarang:: Politex-Press; Buyuk Pyotr Sankt-Peterburg politexnika universiteti, 2022

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings
INTERNATIONAL CONFERENCES OF PRACTICE

FOREIGN LANGUAGES. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, *18*(4), 123-126.

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings
INTERNATIONAL CONFERENCES OF PRACTICE